

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 29/7 đến 4/8/2013)

- Kỷ niệm 10 năm đối tác chiến lược ASEAN-Trung Quốc
- Chủ tịch Trung Quốc khẳng định không nhân nhượng trên biển
- Ngoại trưởng Trung Quốc đề xuất 3 cách thức giải quyết tranh chấp Biển Đông
- Đài Loan dự định xây dựng cầu tàu mới ở Trường Sa
- Việt Nam-Philippines thúc đẩy việc sớm hoàn tất COC
- Thượng viện Mỹ ra Nghị quyết lên án Trung Quốc về Biển Đông
- Mỹ tăng viện trợ quốc phòng cho Philippines
- Malaysia muốn giải pháp tốt nhất cho vấn đề Biển Đông

Động thái của các quốc gia

+ *Trung Quốc:*

Chủ tịch Trung Quốc khẳng định không nhượng trên biển. Ngày 30/7, Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tiến hành buổi học tập lần thứ 8 về chủ đề xây dựng cường quốc biển dưới sự chủ trì của Tổng Bí Thư Tập Cận Bình. Ông Tập cam kết sẽ nỗ lực xây dựng Trung Quốc thành một cường quốc biển, khẳng định Trung Quốc sẽ đi theo con đường phát triển hòa bình, nhưng không từ bỏ “quyền và lợi ích hợp pháp” và quyết không hi sinh “lợi ích quốc gia cốt lõi”. Trung Quốc phải làm tốt công tác chuẩn bị đối phó với cục diện phức tạp, nâng cao năng lực duy trì quyền - lợi ích biển, kiên quyết bảo vệ quyền và lợi ích biển của Trung Quốc.

Hạm đội Nam Hải tiếp nhận tàu hộ vệ mới. Hôm 30/7 tại quân cảng Tam Á đảo Hải Nam, Trung Quốc, hạm đội Nam Hải chính thức nhận biên chế tàu hộ vệ loại mới mang tên lửa có tên gọi Mai Châu, số hiệu 584. Hộ vệ hạm Mai Châu 584 là loại chiến hạm hộ vệ hạng nhẹ mang tên lửa do Trung Quốc tự nghiên cứu, chế tạo.

CNOOC đẩy mạnh khai thác dầu khí Biển Đông. Ngày 1/8, Công ty dầu khí Hải dương Trung Quốc (CNOOC) và Tập đoàn Hoàng gia Hà Lan Shell PLC đã công bố một gói thầu mới nhằm tăng cường khai thác dầu khí trên Biển Đông. Hai tập đoàn này sẽ khai thác lô 35/10 tại lưu vực Yinggehai trên Biển Đông với tổng diện

tích 3.427km² và nằm ở độ sâu từ 80-110m dưới mực nước biển. Trong đó, Shell sẽ tiến hành khảo sát địa chất và chịu mọi chi phí trong giai đoạn thăm dò.

Trung Quốc đề xuất cách thức giải quyết tranh chấp Biển Đông. Trong cuộc họp với ông Surukiath Sathirathai - cựu Phó Thủ tướng Thái Lan, Chủ tịch Hội đồng hòa giải hòa bình châu Á nhân Diễn đàn cấp cao kỷ niệm 10 năm quan hệ đối tác chiến lược ASEAN – Trung Quốc tổ chức tại Thái Lan hôm 2/8, Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị đã đưa ra 3 phương án giải quyết các tranh chấp lãnh thổ trên Biển Đông. Trước tiên là đạt được thoả thuận thông qua tham vấn và đàm phán giữa các bên trực tiếp liên quan. Thứ hai là tiếp tục thực hiện Tuyên bố về ứng xử của các bên trên Biển Đông (DOC), trong khi dần thúc đẩy các cuộc tham vấn về Bộ quy tắc ứng xử trên Biển Đông (COC). Thứ ba là tìm cách khai thác chung. Ông Vương cho rằng cần phải mất thời gian để tìm một giải pháp

cuối cùng cho tranh chấp Biển Đông, trước khi đạt được điều đó các bên liên quan nên cùng nhau tìm cách khai thác chung trên cơ sở cùng có lợi.

Trung Quốc phản đối nghị quyết của Thượng viện Mỹ về tranh chấp biển. Trung Quốc hôm 2/8 thông báo nước này đã gửi kháng nghị chính thức tới Mỹ sau khi Thượng viện Mỹ thông qua nghị quyết bày tỏ lo ngại về các hành động của Trung Quốc tại Biển Đông và Biển Hoa Đông. Người phát ngôn Trung Quốc Hoa Xuân Oánh tuyên bố: “Nghị quyết do một số ít thượng nghị sĩ Mỹ đề xuất kể trên không lưu ý đến lịch sử lẫn thực tế, quy trách nhiệm vô cơ cho Trung Quốc và gửi đi thông điệp sai. Trung Quốc phản đối mạnh mẽ và kêu gọi các thượng nghị sĩ có liên quan đến Nghị quyết này tôn trọng sự thật và sửa chữa sai lầm trên để tránh làm phức tạp thêm vấn đề và tình hình khu vực.”

Đài Loan dự định xây dựng trái phép cầu tàu mới ở Trường Sa. Chính quyền Đài Loan vừa thông qua ngân sách 110 triệu USD cho kế hoạch xây dựng trái phép một cầu tàu trên đảo Ba Bình, thuộc quần đảo Trường Sa của Việt Nam. Cầu tàu mới dự kiến sẽ hoàn thành vào cuối năm 2015 sẽ có khả năng neo đậu tàu khu trục, tàu hộ tống và tàu hải quân mang tên lửa lớp Kuang Hua VI.

Đài Loan sẽ không nhân nhượng với Philippines trong vụ ngư dân bị bắn chết. Phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Đài Loan Anna Kao hôm 30/7 cho biết Đài Bắc vẫn duy trì lập trường của mình trong vụ cảnh sát biển

Philippines bắn chết một ngư dân Đài Loan tại vùng biển chông lán giữa hai bên hồi đầu tháng 5, “Chúng tôi hi vọng sự cố sẽ được giải quyết một cách hợp lý và mối quan tâm hàng đầu hiện nay của là đòi công lý cho gia quyến của ngư dân thiệt mạng.” Liên quan đến việc bồi thường, bà Kao cho biết, luật sư của hai bên vẫn đang thương lượng.

+ Philippines:

Philippines xác nhận nhờ Mỹ tuần tra Biển Đông. Bộ Ngoại giao Philippines hôm 30/7 xác nhận các máy bay trinh sát P-3C Orion của Mỹ đã tuần tra tại Biển Đông để giúp Manila theo dõi các hoạt động diễn ra tại khu vực. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez cho biết máy bay Mỹ đã bay trên những vùng biển của Philippines trong cuộc tập trận chung, “Chúng tôi cần phải khai thác mọi nguồn lực sẵn có để biết những gì đang xảy ra trong vùng biển của Philippines.”

Philippines tăng cường sức mạnh cho lực lượng tuần duyên. Lực lượng tuần duyên Philippines hôm 3/8 cho biết sẽ mua một tàu Hải quân Pháp để tăng cường lực lượng trên biển của

nước này. Theo Chuẩn Đô đốc Rodolfo Isorena, tàu hải quân “La Tapageuse” 26 năm tuổi được trang 2 súng cannon và 2 súng máy với giá 6 triệu euro có khả năng là một trong nhiều tàu Pháp sẽ được lực lượng tuần duyên Philippines mua lại.

+ Thái Lan:

Ngoại trưởng Thái Lan: “Có khả năng đạt được tiến bộ cụ thể về COC vào tháng 10.”

Trong diễn văn khai mạc diễn đàn kỷ niệm 10 năm quan hệ đối tác chiến lược ASEAN – Trung Quốc, Ngoại trưởng Thái Lan Surapong Tovichakchaikul đã ca ngợi mối quan hệ “gần gũi, mật thiết” giữa ASEAN với Trung Quốc. Về vấn đề tranh chấp biển giữa một số thành viên ASEAN với Trung Quốc, ông Surapong kêu gọi các bên giải quyết sự khác biệt một cách hòa bình và cùng làm việc để hướng tới xây dựng hòa bình và ổn định cho khu vực, “Chúng ta không nên để vấn đề này là trở ngại gây căng thẳng quan hệ ASEAN – Trung Quốc. Chúng ta cần phải biến một vùng biển không ổn định và thiếu tin tưởng lẫn nhau thành một vùng biển của sự hợp tác và chia sẻ lợi ích”.

+ Malaysia:

Malaysia muốn giải pháp tốt nhất cho vấn đề Biển Đông. Phát biểu với báo giới sau cuộc gặp với người đồng cấp Trung Quốc Vương Nghị ngày 1/8, Ngoại trưởng Malaysia Anifah Amancho rằng các nước thành viên ASEAN cần thảo luận với nhau về tranh chấp chồng lấn trên Biển Đông trước khi thảo luận với Trung Quốc, “Tôi đã đề nghị các nước ASEAN có tuyên bố chủ quyền chồng lấn rằng sẽ tốt nếu chúng ta bắt đầu bằng các cuộc thảo luận không chính thức.” Nếu cần thiết, các nước ASEAN có thể chính thức đưa vấn đề lên các quan chức cấp cao và sau đó tới các Bộ trưởng Ngoại giao để có giải pháp tốt nhất. Ông Anifah cũng cho rằng tất cả các bên cần phải dựa vào luật pháp quốc tế và Công ước Liên hợp quốc về Luật biển năm 1982 (UNCLOS).

+ Mỹ:

Thượng viện Mỹ ra Nghị quyết lên án Trung Quốc về Biển Đông. Ngày 29/7, Thượng viện Mỹ đã thông qua Nghị quyết 167 trong đó kêu gọi một giải pháp hòa bình cho các tranh chấp biển ở Biển Đông và Biển Hoa Đông. Nghị quyết nêu rõ: “Thượng viện lên án việc sử dụng những hành động ép buộc, đe dọa hoặc sử dụng vũ lực của hải quân, lực lượng an ninh biển, tàu cá hoặc máy bay quân sự và dân sự tại Biển Đông và Biển Hoa Đông để khẳng định chủ quyền đối với khu vực tranh chấp hoặc thực hiện các yêu sách lãnh thổ gây tranh cãi, hoặc thay đổi hiện trạng.”

Tướng Mỹ: “Trung Quốc quyết đoán càng giúp Mỹ thêm quan hệ.” Tướng Herbert

Carlisle, người giám sát lực lượng Không quân Mỹ ở Thái Bình Dương, ngày 29/7 cho rằng các động thái đòi chủ quyền lãnh thổ “quyết đoán” của Trung Quốc tiềm ẩn nguy cơ “tính toán sai lầm”, nhưng cũng giúp Washington tăng cường quan hệ với các nước khác trong khu vực. Phát biểu với các phóng viên quốc phòng ở Washington, ông Carlisle đồng thời bày tỏ lo ngại rằng trong môi trường phức tạp và luôn thay đổi này thì một số hành động của Trung Quốc có thể dẫn đến sự đáp trả lớn hơn.

Thượng nghị sĩ Mỹ: “Sẽ can thiệp tranh chấp Biển Đông bằng ngoại giao.” Thượng nghị sĩ Mỹ Robert Menendez, Chủ tịch Ủy ban quan hệ đối ngoại Mỹ, hôm 31/7 nhận định rằng tranh chấp biển kéo dài sẽ ảnh hưởng tới tương lai của khu vực với tiềm năng trở thành tâm điểm cho sự phát triển kinh tế toàn cầu thế kỷ 21. Kêu gọi thiết lập hòa bình ở các vùng biển, ông Menendez cho biết Mỹ sẽ can thiệp thông qua các kênh ngoại giao trong các tranh chấp liên quan, “Với lịch sử lâu đời hiện diện ở khu vực, Mỹ có lợi ích sống còn tại đây và sẽ hợp tác với

tất cả các quốc gia, thể chế để duy trì trật tự theo luật trong khu vực.”

Mỹ tăng viện trợ quốc phòng cho Philippines. Washington sẽ tăng khoảng 2/3 mức viện trợ quân sự cho Manila nhằm giúp đồng minh ở châu Á này bảo vệ biên giới biển trước một Trung Quốc ngày càng quyết đoán. Phát biểu trước báo giới hôm 31/7, Ngoại trưởng Philippines Albert Del Rosario cho biết Washington đã tăng gói viện trợ quân sự từ 30 triệu USD trong năm lên 50 triệu USD, mức cao nhất kể từ khi quân đội Mỹ trở lại Philippines năm 2000. Theo Ngoại trưởng Philippines, Philippines có thể sẽ sở hữu tàu chiến lớp Hamilton thứ ba nhằm tăng cường khả năng tuần tra trên biển.

Quan hệ các nước

Tàu Cảnh sát biển Nhật Bản thăm thành phố Đà Nẵng. Sáng 30/7, tàu huấn luyện KOJIMA thuộc lực lượng Cảnh sát biển Nhật Bản đã cập cảng Tiên Sa, thăm thành phố Đà Nẵng. Tàu KOJIMA có trọng tải 3.500 tấn, do sỹ quan Naomi Kawakami chỉ huy cùng với 82 thủy thủ và thực tập sinh, trong đó có thực tập sinh của các nước Philippines và Singapore. Trong khuôn khổ chuyến thăm, chỉ huy và thủy thủ của tàu huấn luyện Cảnh sát biển Nhật Bản sẽ trao đổi kinh nghiệm và giao lưu thể thao với cán bộ, chiến sĩ của tàu Vùng Cảnh sát biển 2.

Việt Nam-Philippines thúc đẩy việc sớm hoàn tất COC. Trong hai ngày 31/7 và 1/8, Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh đã thăm Philippines và đồng chủ trì Kỳ họp lần thứ 7 Ủy ban hợp tác song phương Việt Nam-Philippines. Hai bên đánh giá hợp tác an ninh-quốc phòng ngày càng được tăng cường; nhất trí tiếp tục triển khai Thỏa thuận về Hợp tác quốc phòng, Bản Ghi nhớ về Tăng cường liên lạc và chia sẻ thông tin giữa hải quân hai nước và Bản Thỏa thuận về thiết lập đường dây nóng giữa Cảnh sát Biển Việt Nam và Lực lượng Phòng vệ Bờ biển Philippines; và cùng hợp tác chặt chẽ nhằm đối phó với các thách thức an ninh phi truyền thống. Hai bên cho rằng hợp tác biển và đại dương là trụ cột trong quan hệ song phương.

Kỷ niệm 10 năm đối tác chiến lược ASEAN-Trung Quốc. Ngày 2/8, tại thủ đô Bangkok của Thái Lan đã diễn ra Diễn đàn Cao cấp kỷ niệm

10 năm Quan hệ Đối tác Chiến lược ASEAN-Trung Quốc (2003-2013). Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Thái Lan Surapong và Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị đã khai mạc diễn đàn. Các đại biểu chia sẻ tầm quan trọng của đối tác và hợp tác giữa ASEAN và Trung Quốc trong việc duy trì hòa bình, ổn định và an ninh ở Biển Đông, nhấn mạnh cần tăng cường đối thoại và tham vấn, giải quyết hòa bình các tranh chấp ở Biển Đông trên cơ sở luật pháp quốc tế.

Ngoại trưởng Trung Quốc thăm Việt Nam. Sáng 4/8, tại Hà Nội, Bộ trưởng Ngoại giao Việt Nam Phạm Bình Minh đã hội

đàm với Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị. Hai bên đã trao đổi ý kiến sâu rộng về quan hệ hai nước, trong đó có các biện pháp nhằm thúc đẩy thực hiện các thỏa thuận đạt được giữa hai nước thời gian qua. Trao đổi về Biển Đông, hai bên khẳng định giải quyết mọi bất đồng thông qua đàm phán hòa bình, hữu nghị, xử lý thỏa đáng các vấn đề với thái độ xây dựng, không để các vấn đề này ảnh hưởng đến quan hệ hợp tác hữu nghị Việt-Trung và hòa bình, ổn định tại Biển Đông.

Phân tích và đánh giá

“Hợp tác Việt-Nga tại châu Á – Thái Bình Dương” của *Sadhavi Chauhan*. Chuyến thăm của Bộ trưởng Quốc phòng Nga, Tướng Shoigu, tới Hà Nội vào tháng 4 là minh chứng quan trọng cho mối quan hệ hợp tác trên biển giữa Việt Nam và Nga. Hai bên đã chính thức đồng ý về việc Nga sẽ giúp đỡ Việt Nam cải tạo cảng Cam Ranh. Cùng với thỏa thuận này, hai bên cũng quyết định thành lập một cơ sở sửa chữa hoạt động vì mục đích thương mại tại cảng Cam Ranh. Đây là những diễn biến quan trọng, tuy nhiên việc Nga bán cho Việt Nam 6 tàu ngầm diesel lớp Kilo vào năm ngoái mới đánh dấu bước ngoặt lớn trong hợp tác hải quân giữa Nga và Việt Nam. Trị giá 3,2 tỉ USD, đây là hợp đồng lớn nhất trong lịch sử xuất khẩu của quốc phòng Nga. Các quan chức của Moscow nói rằng hợp tác biển giữa Nga và Việt Nam dựa trên cơ sở Nga ủng hộ nguyên tắc tự do hàng hải, theo điều 87(1) của Công ước của LHQ về Luật Biển. Tướng Sergeu Shoigu trong chuyến thăm Việt Nam cũng đã diễn giải lập trường của Moscow như sau: “Nga, giống các cường quốc biển khác, có lợi ích trong việc duy trì tự do hàng hải. Nga sẽ phản kháng bất kỳ thách thức nào ảnh hưởng tới quyền tự do này theo cách mà Mỹ, Nhật và Ấn Độ đã làm.” Cho dù phát ngôn này cho thấy Moscow đứng ngoài tranh chấp lãnh thổ tại Biển Đông, tuy nhiên bản chất sự can sự của họ, đặc biệt là việc hợp tác hải quân với Việt Nam, lại cho thấy điều khác. Chính

sách xoay trục của Nga tới châu Á – Thái Bình Dương được thực hiện phần nhiều là bởi tham vọng hội nhập kinh tế với các cường quốc kinh tế thế giới cũng như tìm kiếm các đồng minh mới tại một khu vực đang ngày càng có những cạnh tranh gay gắt về địa chính trị.

“Ý nghĩa của các bãi cạn lân cận đối với Philippines” của *Jose Antonio A. Custodio*. Gần đây, Thiếu tướng Zhang

Zhaozhong của Trung Quốc có nói về chiến lược “cải bắp”, trong đó kêu gọi tăng cường phòng thủ nhiều lớp sau khi nước này đẩy lùi sự hiện diện của Philippines tại khu vực. Trong chiến lược này thì các bãi cạn đóng vai trò cực kỳ quan trọng bởi nó cho phép Bắc Kinh có thể chặn đứng các tuyến đường tiếp tế giữa Philippines và các đơn vị đồn trú của họ tại Biển Đông. Nếu Trung Quốc tiếp tục chiếm được Bãi Cỏ Mây, thì đây sẽ là một mũi nhọn chĩa vào các đơn vị đồn trú tại nhóm đảo Kalayaan cùng các căn cứ dân sự, quân sự tại tỉnh Palawan. Việc Trung Quốc xây dựng một căn cứ quân sự tại Bãi Cỏ Mây sẽ giúp họ có thêm nhiều lựa chọn để hạn chế hiệu quả các tàu của Philippines hoạt động ở các vùng bờ biển lân cận, đồng thời can thiệp vào tự do hàng hải tại đây bởi Hải quân của PLA chắc chắn sẽ hoạt động trong khu vực 200 hải lý từ Bãi Cỏ Mây hướng về phía Philippines. Điều đáng nói là tác động từ việc

Trung Quốc hiện diện tại Bãi cạn Scarborough. Manila đơn thuần coi Bãi cạn Scarborough là ngư trường đánh cá hoặc một khu vực tập trận trước đây của Mỹ, tuy nhiên họ không nhận ra rằng thực thể địa lý này là một mối đe dọa tới thể trận quân sự của Philippines. Cần lưu ý rằng bãi cạn này chỉ cách Subic, Zambales, trung tâm kinh tế và quân sự quan trọng của Philippines có 124 dặm. Bãi cạn Scarborough cũng gần với sân bay Clark và vùng thủ đô Manila. Một khi Trung Quốc xây dựng các tên lửa phong tỏa khu vực tại Bãi cạn Scarborough, có lý do gì để họ không sử dụng Bãi cạn Scarborough như một cơ sở để bước đầu theo dõi các động thái của Philippines, và cuối cùng là kiểm chế Philippines, hoặc thậm chí là đe dọa Philippines? Bãi cạn Scarborough rơi vào tay Trung Quốc là một mối đe dọa tới các giá trị chung của toàn cầu như tự do thương mại và tự do hàng hải, tuy nhiên mối đe dọa này còn nghiêm trọng hơn nhiều đối với thể trận kinh tế và chính trị của Philippines.

“Trung Quốc tiếp tục phô diễn sức mạnh trên biển?” của Jane Perlez. Gần đây, Trung Quốc chính thức đưa lực lượng bảo vệ bờ biển được tái cơ cấu vào hoạt động, và ngay lập tức nước này cử 4 tàu được trang trí với logo đỏ, trắng và xanh tuần tra quanh vùng đảo tranh chấp tại Biển Hoa Đông. Thông điệp rất rõ ràng: Trung Quốc có kế hoạch sử dụng tàu bán vũ trang, tập hợp trong một lực lượng thống nhất để tiếp tục gây sức ép lên phía Nhật Bản. Việc hợp nhất 4 cơ quan biên của Trung Quốc thành một “siêu cơ quan” được thông báo vào tháng 3. Việc Trung Quốc cho ra đời một lực lượng mới đã

khiến các nước tại khu vực châu Á – Thái Bình Dương thấp thỏm chờ đợi, các nước này coi đây là một dấu hiệu cho thấy sức mạnh trên biển của Trung Quốc ngày càng tăng và việc Bắc Kinh quyết tâm thực thi các yêu sách tại Biển Đông, cũng như Biển Hoa Đông. Tuy nhiên, theo bà Susan L. Shirk, cựu Phó Trợ lý Ngoại trưởng Mỹ nói, “Lực lượng cảnh sát biển mới của Trung Quốc có thể xem là một diễn biến tích cực.” Trong vài năm qua, các tàu thuộc lực lượng ngư chính của Trung Quốc thường có những động thái rất hung hăng trên Biển Đông, song kiểu hành vi này có thể thay đổi dưới cơ cấu mới, bà Shirk nói. “Điều này là tốt cho các nước láng giềng của Trung Quốc và Mỹ, bởi bây giờ vì chúng tôi biết ai là người chịu trách nhiệm và người có thể chịu trách nhiệm. Khi mà họ có tác phong chuyên nghiệp hơn, phù hợp với luật quốc tế, thì nguy cơ xảy ra các sự cố cũng sẽ giảm đi.” Xét một vài khía cạnh nào đó, việc Trung Quốc củng cố cơ quan cảnh sát biển, dù đơn vị này đóng vai trò khá quan trọng trong tranh chấp lãnh thổ, cũng không nên là vấn đề quá lo ngại. Ông Lyle J. Goldstein, Phó Giáo sư tại Viện Nghiên cứu Trung Quốc thuộc Đại học Hải chiến Hoa Kỳ cho biết: “Trong số 10 cảng biển lớn nhất của thế giới, một nửa là của Trung Quốc. Cho dù gác các tranh chấp sang một bên thì việc Trung Quốc cải thiện năng lực chấp pháp trên biển cũng hoàn toàn dễ hiểu bởi các vấn đề về quản lý, môi trường và an toàn hàng hải.”

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp